

SEMINARIUM INSTYTUTU TECHNIKI CIEPLNEJ

PROFESOR PAWEŁ JAN NOWACKI

we Lwowie, Londynie, Wrocławiu i Warszawie

Jacek Ryszard Przygodzki

Nikołaj Uzunow

17 listopada 2015 r.

Oddział Warszawski

Sekcja Automatyki
i Pomiarów
OW SEP

Pan/Pani
jest zaproszony/a

na uroczyste

SEMINARIUM

dla uczczenia

110. rocznicy urodzin PAWŁA JANA NOWACKIEGO

Członka Rzeczywistego PAN,
Dyrektora Instytutu Badań Jądrowych w Świerku
pod Warszawą,
Członka Honorowego SEP

20 maja 2015 r. godz. 16:30–19:30
w sali konferencyjnej
Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej,
gmach Starej Kociołni (sala 4 i 5)
przy Placu Politechniki 1 w Warszawie

Wstęp

Paweł Jan Nowacki urodził się w Berlinie 25 czerwca 1905 roku w rodzinie polskiej. Ukończył szkołę powszechną i rozpoczął naukę w gimnazjum, ale w roku 1919 przekradł się przez granicę do Poznania, aby kształcić się w polskim gimnazjum. Gdy w 1924 roku po ukończeniu gimnazjum nie przyjęto go na studia w Politechnice Gdańskiej

W roku 1939 był doktorem nauk technicznych z doświadczeniem dydaktycznym w Politechnice Lwowskiej oraz dużą i zróżnicowaną praktyką w energetyce i przemyśle elektrotechnicznym. W czasie II Wojny Światowej pracował w Anglii na rzecz przemysłu zbrojeniowego. Po powrocie do Polski podjął pracę w Politechnice Wrocławskiej i wkrótce po tym w Warszawskiej .

Po mianowaniu na stanowisko dyrektora Instytutu Badań Jądrowych utworzył Katedrę Energetyki Jądrowej na Wydziale Elektrycznym a później przeniósł ją na MEiL.

Katedra ta działała w ramach Instytutu Techniki Ciepłej.

1. We Lwowie – studia i początki pracy zawodowej
2. W Londynie - praca dla przemysłu zbrojeniowego aliantów, współpraca z RAF
3. We Wrocławiu – praca w Politechnice Wrocławskiej
4. W Warszawie – praca w Politechnice Warszawskiej (w tym w ITC) i w Instytucie Badań Jądrowych

Literatura

1905-1978

1. We Lwowie – studia i początki pracy zawodowej

- studia na Oddziale Elekrotechnicznym Wydziału Mechanicznego ukończone z wynikiem celującym w roku 1929
- publikacje i praca zawodowa w czasie studiów, od roku 1928 do 1930 Katedrze Miernictwa Elektrycznego u prof. dr inż. K. Idaszewskiego
- praca w Niemczech – doświadczenie w dziedzinie prostowników rtęciowych, budowy maszyn elektrycznych, budowy linii energetycznych i elektrowni (15 miesięcy)
- adiunkt w Katedrze Maszyn Elektrycznych PL. W roku 1937 praca doktorska z linii dalekosiężnych z odznaczeniem
- pobyt kilkumiesięczny w Anglii w charakterze eksperta odbierającego lokomotywy elektryczne i prostowniki rtęciowe
 - od 1936 na Śląsku od 1938 jako dyrektor techniczny w Fabryce Kabli i Drutu
 - we wrześniu 1939 r. wyreklamowany z wojska dla celów przemysłu obronnego (fabrykę zbombardowano 3 września)
 - ukrywał się w Krakowie pod przybranym nazwiskiem, potem przeprowadził grupę na Węgry i zgłosił się do Wojska Polskiego

W Londynie - praca dla przemysłu zbrojeniowego aliantów, współpraca z RAF

- we Francji został mianowany na stopień podporucznika czasu wojny i skierowany do przemysłu zbrojeniowego
- po kapitulacji Francji, ranny w czasie bombardowania, został ewakuowany do Anglii
- po wyjściu ze szpitala z ręką w gipsie został skierowany jako nauczyciel matematyki i fizyki do gimnazjum w Ealing
- po drugiej operacji ręki Air Ministry oraz Ministry of Aircraft Production wystąpiły o skierowanie go do pracy w lotnictwie angielskim w charakterze naukowca
- *„członkowie IEE i kierownicy przemysłu elektrotechnicznego mogli mnie zidentyfikować i wyrazić odpowiednią opinię”*
- w roku 1942 w stopniu porucznika rozpoczął pracę naukową w Departamencie Radiowym w Royal Aircraft Establishment
- wkrótce jako *„Senior Scientific Officer”* został szefem Laboratorium Komunikacji Impulsowej które zajmowało się **modelowaniem, wypróbowywaniem wartości praktycznej sprzętu radarowego w samolotach, nadzorowaniu serii próbnych i serii przemysłowej sprzętu**

- z tą pracą wiązał się stopień „*wing- comander*” czyli pułkownik lotnictwa
- jego praca nie polegała tylko na kierowaniu zespołem. Dowodem prac koncepcyjnych są dwa patenty British Patent „A new Synchronization System of multichannel pulee comunication system” współautor D. G. Reid oraz British Patent nr 590067 pt. „Improvement in and relating to Multichannel High Frequency Signalling Systems”
- Był doradcą RAF przy organizowaniu nalotów bombowych co jest uważane za wspomaganie działań wojska.
- nie mógł opuścić Anglii do roku 1947 z powodu tego że był dopuszczony o prac „*Secret*”, „*Most Sekre*” i „*Top Secret*”
- w latach 1945 – 1946 wykładał elektrotechnikę na University of London i nadal współpracował z wojskiem angielskim
- po wojnie dr P. Nowacki napisał kilka prac które zostały opublikowane w języku angielskim w roku 1947.

We Wrocławiu – praca w Politechnice Wrocławskiej

- powrót do Polski w styczniu 1947 roku
- praca Centralnym Zarządzie Energetyki do roku 1954, remontowanie zniszczonych czasie wojny elektrowni i praca w firmie Szpotański
- od lipca 1947 praca w charakterze profesora nadzwyczajnego Politechniki Wrocławskiej jako kierownik katedry Maszyn Elektrycznych Wydziału Elektrycznego
- równoległe wykładał elektronikę przemysłową i automatykę oraz elektrotechnikę teoretyczną na Politechnikach w Łodzi, Warszawie i Wrocławiu. Przez siedem lat jeździł między Wrocławiem a Warszawą
- jednocześnie dużo publikował

W Warszawie – praca w Politechnice Warszawskiej (w tym w ITC) i w Instytucie Badań Jądrowych

- od marca 1953 roku kierownik Katedry Elektrotechniki Teoretycznej Politechniki Warszawskiej oraz ważne funkcje w NOT i w PAN
- po śmierci prof. Kazimierz Drewnowskiego - Katedra Miernictwa Elektrycznego
- w roku 1955 profesor zwyczajnym

Elektronika regulacyjna	2	P. Nowacki	5	pieć	21. 07. 1956.	P. Nowacki
Laboratorium miernictwa		Prof. P. Nowacki	4 1/2	cztery i pół	23. 5. 56.	R. Now.

Zasady samocz. regulacji	3	P. Nowacki	5	pięć	17. 4. 57	R. Now.
Laboratorium miernictwa elektr.	4	P. Nowacki	4 1/2	cztery i pół	9. 10. 57	Wojew
Działy Wybrane z Miernictwa elektr.	RS	P. Nowacki	4	cztery	17. 4. 57	R. Now.

ROK 1958

- powołanie na stanowisko Dyrektora Naczelnego Instytutu Badań Jądrowych
 - utworzenie Katedry Energetyki Jądrowej w Politechnice Warszawskiej przy Wydziale Elektrycznym
 - członkostwo Królewskiej Szwedzkiej Akademii Nauk i medal za zasługi w dziedzinie automatyki
-

- Energetyki Jądrowej. Katedra miała dwa zakłady. Prof. P. Nowacki kierował Katedrą i Zakładem Miernictwa Radioaktywności i Zastosowań Izotopów.
- prof. P. Nowacki został członkiem rzeczywistym PAN 1961
- **w roku 1961 Katedra weszła w skład Instytutu Techniki Ciepłej**
- urlop bezpłatny w IBJ i PW po zawale w roku 1963 – wykłady we Francji
- 1964/65 wykłady w Instytucie Badań Jądrowych w Saclay. Książka Physique de Plasmas
- w roku 1969 prok. 1960 roku gdy powstawał Wydział MEiL przeniesiono z Wydziału Elektrycznego Katedrę
- f. P. Nowacki z powodu stanu zdrowia poprosił o lżejszą pracę.
- w 1971 utworzono Zakład Układów i Gospodarki E, początkowo pod kierownictwem
- prof. St. Andrzejewskiego a od 1973 roku doc. Mariana Kiełkiewicza. W 1976 roku zakład ten
- uległ podziałowi, a Zakładem Siłowni i Reaktorów Jądrowych kierował - doc. M. Kiełkiewicz
- **Specjalność była prowadzona do roku 1992**
- w 2006 r. ponownie uruchomiono specjalność „Energetyka Jądrowa”

- został kierownikiem stacji naukowej PAN w Paryżu 1970 – 1975.
 - w Roku Kopernikańskim 1973 wygłosił 16 wykładów w różnych ośrodkach naukowych i kulturalnych we Francji
 - w roku 1975 wrócił do kraju
 - zmarł w roku 1979
-

Uzupełnienia

- Prof. Paweł Nowacki wiele publikował - od pierwszego roku studiów do końca życia - i to w czterech językach.
Niestety wiele publikacji pozostało nie przetłumaczonych na język polski
- wypromował 30 doktorów nauk technicznych, z których wielu zostało profesorami lub zajęło wysokie stanowiska
- Stowarzyszenie Elektryków Polskich nadało mu pośmiertnie członkostwo honorowe w roku 2006.

PODSUMOWANIE

Tak wielkie osiągnięcia w wielu dziedzinach świadczą o jego wybitnych zdolnościach i umiejętności bardzo wydajnej pracy ale także o dobrym przygotowaniu jakie wyniósł z Politechniki Lwowskiej.

Profesor kończąc swój życiorys profesor napisał:

Patrząc wstecz na moje życie mogę stwierdzić że spełniłem swój obowiązek
jako Polak, jako inżynier i jako naukowiec.

Literatura

Politechnika Lwowska 1844 – 1945 praca zbiorowa. Wydawnictwo Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 1993

Praca zbiorowa wydana przez PTETiS¹ *Polacy zasłużeńi dla elektryki*. Warszawa - Gliwice - Opole 2009

[www](#). O prof. P.J Nowackim - APW²

www.radary.az.pl/historia.php

wss3.sympatico.ca/bulik

apw.ee.p.edu.pl/tresc/sylw/nowacki

¹ Polskie Towarzystwo Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej

² konferencja Automatyka i Pomiary w Warszawie